

ምዕራፍ ስምንት

ጊዜ

የመማር ማስተማር ውጤቶች፡-

- በሰዓትና በደቂቃዎች መካከል ያለውን ዝምድና መግለፅ፡፡
- የእጅ ሠዓትና የግድግዳ ሰዓት በሰዓትም በደቂቃም ማንበብ፡፡
- ቀኖችን፣ ሳምንቶችን፣ ወሮችንና አመቶችን ማግኘት፡፡
- ቀላል የቀን መቁጠሪያ ማንበብ፡፡

8.1 የሰዓት አነባበብ

ጊዜን ለመለካት የምንጠቀምበት መሳሪያ ሰዓት ነው፡፡ በአብዛኛው የጊዜ ልኬት በሰዓትና በደቂቃዎች ይገለጻል፡፡

በስተቀኝ ያለው የሰዓት ምስል ነው፡፡ በምስሉ መሠረት የሚከተሉትን አስተውሉ፡፡

- በምስሉ አጠርና ወፈር ያለው አመልካች **ሰዓት ቆጣሪ** ይባላል፡፡
- ከሰዓት ቆጣሪው በመጠኑ ረዘም ያለው አመልካች **ደቂቃ ቆጣሪ** ይባላል፡፡

የግድግዳ ሰዓት

የሰዓት አቆጣጠር አቆጣጫ ከ12 በመጀመር ወደ ቀኝ በመዞር ይሆናል፡፡

- ደቂቃ ቆጣሪው ከ12 ተነስቶ ተመልሶ 12 ሲደርስ (አንድ ሙሉ ዙር) 1 ሰዓት ይባላል፡፡
- ደቂቃ ቆጣሪው ከ 12 ተነስቶ 1 ላይ ሲያመለክት 5 ደቂቃ፣ 2 ላይ ሲያመለክት 10 ደቂቃ፣ 3 ላይ ሲያመለክት 15 ደቂቃ፣ 8 ላይ ሲያመለክት 40 ደቂቃ ይባላል፡፡

ምሳሌ 8.1:- የሚከተሉትን ተመልክታችሁ ሰዓቱን አንብቡ።

መፍትሔ

- ሀ. 4 ሰዓት ከ5 ደቂቃ ተብሎ ይነበብ። ይህም 4:05 ተደርጎ ይጻፋል።
- ለ. 10 ሰዓት ከ10 ደቂቃ ተብሎ ይነበብ። ይህም 10:10 ተደርጎ ይጻፋል።
- ሐ. 6 ሰዓት ከ35 ደቂቃ ተብሎ ይነበብ። ይህም 6:35 ተደርጎ ይጻፋል።
- መ. 4 ሰዓት ከ45 ደቂቃ ተብሎ ይነበብ። ይህም 4:45 ተደርጎ ይጻፋል።

የቡድን ስራ

ካርቶኖችን፣ ማርከር፣ ምስማር እና ሽቦ ተጠቅማችሁ የሰዓት ሞዴል ስርታችሁ የተለያዩ ሰዓቶችን በማመልከት ለክፍል ጓደኞቻችሁ አስረዱ።

መልመጃ ሀ

የሚከተሉትን ጥያቄዎች ስሩ።

1. ቀጥሎ ያሉትን ጊዜዎች የሚያሳዩ የሰዓት ሞዴሎችን ሳሉ።
 - ሀ. 4:30 ለ. 5:40 ሐ. 10:10
2. ምስሎችን ተመልክታችሁ ሰዓቱ የሚያሳየውን ጊዜ በደብተራችሁ ላይ ጻፉ።

8.2 ሰዓትና ደቂቃ

ቀደም ሲል የሰዓቶችን አቆጣጠርና ሰዓቶችን ማንበብ ተምራችኋል። አሁን ደግሞ ሰዓትና ደቂቃ ያላቸውን ዝምድና ትማራላችሁ።

ተግባር 8.1

የሚከተሉትን ጥያቄዎች ስሩ።

1. በ3 ሰዓት ውስጥ ስንት ደቂቃዎች አሉ?
2. 120 ደቂቃ ስንት ሰዓት ነው?

ማስታወሻ፦

1 ሰዓት = 60 ደቂቃ

ሀ. ሰዓትን ወደ ደቂቃ ለመቀየር የተሰጠውን ሰዓት በ60 ማባዛት ሲሆን፤

ለ. ደቂቃዎችን ወደ ሰዓት ለመቀየር በ60፣ በ60 መድቦ ምድቦችን መቁጠር ይሆናል።

ምሳሌ 8.2፦

$$2 \text{ ሰዓት} = 2 \times 60 \text{ ደቂቃዎች} = 120 \text{ ደቂቃዎች}$$

$$3 \text{ ሰዓት} = 3 \times 60 \text{ ደቂቃዎች} = 180 \text{ ደቂቃዎች}$$

$$120 \text{ ደቂቃዎች} = \text{ሁለት } 60 \text{ ደቂቃዎች} = 2 \text{ ሰዓት}$$

መልመጃ ለ

የሚከተሉትን ጥያቄዎች በደብተራችሁ ገልብጡና መልሳቸውን ጻፉ።

1. በ4 ሰዓት ውስጥ ስንት ደቂቃዎች አሉ?
2. 180 ደቂቃ ስንት ሰዓት ነው?
3. የሚከተለውን ሰንጠረዥ አሟሉ።

ሰዓት	ደቂቃ
5	
	240
6	
	300

አንድ አይነት ምድብ ያላቸውን የጊዜ ልኬቶች መደመርና መቀነስ

ሰዓትና ደቂቃ ያላቸውን ዝምድና ተምራችኋል። በመሆኑም ከሰዓት ወደ ደቂቃ እንዲሁም ከደቂቃ ወደ ሰዓት መቀየር ተረድታችኋል። አሁን ደግሞ አንድ አይነት ምድብ ያላቸውን ሰዓቶች መደመርና መቀነስ ትማራላችሁ።

ሀ. አንድ አይነት ምድብ ያላቸውን የጊዜ ልኬቶች መደመር

ተግባር 8.2

የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ::

1. በ25 ደቂቃ ላይ 50 ደቂቃ ቢጨመር ስንት ሰዓት ይሆናል?
2. ከጧቱ በ2 ሰዓት ተኩል የተጀመረ የፅዳት ስራ ለ1 ሰዓት ተኩል ያህል ከተፀዳ በኋላ የፅዳት ሥራው ተጠናቋል:: የፅዳት ስራው ከጧቱ በስንት ሰዓት ተጠናቀቀ?

ማስታወሻ:- የደቂቃዎች ድምር 60 ሲሞላ ወደ ሰዓት በመቀየር ጊዜው ሊሰላ ይችላል::

ምሳሌ 8.3

1. በ55 ደቂቃ ላይ 35 ደቂቃ ቢጨመር ስንት ሰዓት ይሆናል?
2. 1 ሰዓት ከ30 ደቂቃ ላይ 45 ደቂቃ ቢደመር ስንት ሰዓት ይሆናል?

መፍትሔ:-

1. $55 \text{ ደቂቃ} + 35 \text{ ደቂቃ} = 90 \text{ ደቂቃ}$
 $= 60 \text{ ደቂቃ} + 30 \text{ ደቂቃ}$
 $= 1 \text{ ሰዓት ከ} 30 \text{ ደቂቃ ወይም } 1 \text{ ሰዓት ተኩል}$
2. $1 \text{ ሰዓት ከ} 30 \text{ ደቂቃ} + 45 \text{ ደቂቃ} = 1 \text{ ሰዓት} + 30 \text{ ደቂቃ} + 30 \text{ ደቂቃ} + 15 \text{ ደቂቃ}$
 $= 1 \text{ ሰዓት} + 60 \text{ ደቂቃ} + 15 \text{ ደቂቃ}$
 $= 2 \text{ ሰዓት ከ} 15 \text{ ደቂቃ}$
 $= 2 \text{ ሰዓት ከሩብ ወይም } 2:15$

መልመጃ ሐ

1. የሚከተሉትን አስሉ::

ሀ. 25 ደቂቃ + 30 ደቂቃ	መ. 31 ደቂቃ + 59 ደቂቃ
ለ. 35 ደቂቃ + 25 ደቂቃ	ሠ. 85 ደቂቃ + 35 ደቂቃ
ሐ. 45 ደቂቃ + 35 ደቂቃ	ረ. 90 ደቂቃ + 30 ደቂቃ

2. አንድ ሠራተኛ የውሀ ቦይ ለመቆፈር 4 ሰዓት ይፈጅበታል:: ቁፋሮውን ጧት በ2 ሰዓት ቢጀምር ከቀኑ በስንት ሰዓት ይጨርሳል?

ለ. አንድ አይነት ምድብ ያላቸውን የጊዜ ልኬቶች መቀነስ

ተግባር 8.3

በግል የሚሰራ

1. ከ55 ደቂቃ ላይ 25 ደቂቃ ሲቀነስ ልዩነቱ ስንት ይሆናል?
2. አንድ መንገደኛ በመኪናና በእግሩ በአንድ ቀን 6 ሰዓት ተገዟል። በመኪና የተጓዘው 4 ሰዓት ተኩል ነው። በእግሩ የተጓዘው ስንት ሰዓት ነው?

ማስታወሻ:- በሰዓትና በደቂቃ ከተገለጸው ጊዜ ላይ የደቂቃው መጠን የሚበልጥ ጊዜ ሲቀነስ ከመጀመሪያው አንዱን ሰዓት ወደ 60 ደቂቃ መቀየርና መቀነስ።

ምሳሌ 8.3

ሀ. $1 \text{ ሰዓት ከ} 25 \text{ ደቂቃ} - 55 \text{ ደቂቃ} = 85 \text{ ደቂቃ} - 55 \text{ ደቂቃ}$
 $= 30 \text{ ደቂቃ ወይም ግማሽ ሰዓት}$

ለ.
$$\begin{array}{r} \underline{150 \text{ ደቂቃ}} \\ 80 \text{ ደቂቃ} \\ \hline 70 \text{ ደቂቃ} \end{array}$$
 ወይም $1 \text{ ሰዓት ከ} 10 \text{ ደቂቃ}$

መልመጃ መ

1. የሚከተሉትን አስሉ።

ሀ. $120 \text{ ደቂቃ} - 35 \text{ ደቂቃ}$	ሐ. $120 \text{ ደቂቃ} - 40 \text{ ደቂቃ}$
ለ. $180 \text{ ደቂቃ} - 125 \text{ ደቂቃ}$	መ. $165 \text{ ደቂቃ} - 50 \text{ ደቂቃ}$
2. የሚከተሉትን ጊዜዎች አስሉ። መልሳችሁን በደቂቃ ዓፋ።

ሀ. $1 \text{ ሰዓት ከ} 10 \text{ ደቂቃ} - 25 \text{ ደቂቃ}$	ሐ. $1 \text{ ሰዓት ከ} 30 \text{ ደቂቃ} - 55 \text{ ደቂቃ}$
ለ. $1 \text{ ሰዓት ከ} 45 \text{ ደቂቃ} - 55 \text{ ደቂቃ}$	መ. $1 \text{ ሰዓት ከ} 35 \text{ ደቂቃ} - 45 \text{ ደቂቃ}$

8.3 ቀን፣ ሳምንት፣ ወርና አመት

ተግባር 8.4

የሚከተሉትን በጋራ ሥሩ።

1. 1 ቀን ስንት ሰዓቶች አሉት?
2. 1 ሳምንት ስንት ቀኖች አሉት?
3. 1 ወር ስንት ቀኖች አሉት?
4. 1 ዓመት ስንት ወሮች አሉት?
5. 1 ዓመት ስንት ቀኖች አሉት?

ምሳሌ:- 8.4

1. በሦስት ወሮች ውስጥ ስንት ቀኖች አሉ?
2. በአንድ አመት ተኩል ውስጥ ስንት ወሮች አሉ?

መፍትሔ:-

1. በአንድ ወር ውስጥ 30 ቀኖች አሉ። ስለዚህ በሦስት ወሮች ውስጥ $3 \times 30 = 90$ ቀኖች ይኖራሉ።
2. አንድ አመት 12 ወሮች አሉት። ግማሽ አመት ደግሞ 6 ወሮች አሉት። ስለዚህ አንድ አመት ተኩል 18 ወሮች ይኖራታል።

መልመጃ ሠ

1. የሚከተሉትን ክፍት ቦታዎች ሙሉ።

ሀ. 4 አመት= _____ ወሮች	ለ. 9 አመት= _____ ወሮች
ሐ. 4 ወር= _____ ሳምንት	መ. 8 ወር= _____ ሳምንት
ሀ. 3 ሳምንት= _____ ቀን	ረ. 10 ሳምንት= _____ ቀን

2. የሚከተለውን ሰንጠረዥ አሟሉ።

አመት	ወር	ሳምንት	ቀን
5			
	36		
		336	

3. አንድ ወጣት ሁለት ተክታታይ የመረብ ኪስ ዳኝነት ስልጠናዎችን ሰልጥኗል። የመጀመሪያውን ስልጠና በ3 ሳምንት፤ ሁለተኛውን ስልጠና ደግሞ በሁለት ወር አጠናቀቀ። ሁለቱን ስልጠናዎች ለማጠናቀቅ ስንት ሳምንት ፈጀበት?
4. ሀና አሁን 9 አመቷ ነው። ከሦስት አመት በፊት እድሜዋ ስንት ነበር?

8.4 ቀላል የቀን መቁጠሪያ

ተግባር 8.5

አንድ የቀን መቁጠሪያ ምን ምን ነገሮችን እንደሚይዝ (እንደሚያካትት) ከቤተሰቦቻችሁ ጠይቃችሁ በመምጣት መልሳችሁን ለክፍል ጓደኞቻችሁ ተናገሩ።

ማስታወሻ:- አንድ የቀን መቁጠሪያ የሚይዛቸው ዘመኑን፣ ወራቶችን፣ ሳምንቶችንና ቀኖችን ነው። እንዲሁም የተለያዩ የበዓላት ቀኖችን ያመለክታል።

ምሳሌ 8.5:- የሚከተለውን ካላንደር በመመልከት ጥያቄዎችን መልሱ

ጥር 2003						
እ	ሰ	ማ	ረ	ሐ	አ	ቅ
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

የካቲት 2003						
እ	ሰ	ማ	ረ	ሐ	አ	ቅ
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

1. ጥር 11 ቀን (ጥምቀት) ምን ቀን ነበር የዋለው?
2. የጥር ወር የመጨረሻው ቅዳሜ ቀን ስንት ነበር?
3. የየካቲት ወር 2ኛው ሀሙስ ቀን ስንት ነበር?

መፍትሔ:-

1. የቀን መቁጠሪያውን በመመልከት ጥር 11 ቀን (ጥምቀት) ረቡዕ ቀን ነበር የዋለው።
2. የጥር ወር የመጨረሻ ቅዳሜ ቀን 28 ነበር።
3. የየካቲት ወር 2ኛው ሀሙስ ቀን 10 ነበር።

ከዚህ በፊት በተማራችሁት መሠረት በአንድ አመት 12 ወሮች አሉ። የመጀመሪያው ወር መስከረም፣ ሁለተኛው ወር ጥቅምት፣ እያለ ይቀጥልና፣ የመጨረሻው ወር ነሐሴ ነው። የአመቱን ወራቶች ቅደም ተከተል መሠረት በማድረግ ቀኖችን አሳጥረን መፃፍ እንችላለን።

ምሳሌ 8.6

1. ህዳር 20 ቀን 2003 ዓ.ም የሚለውን በአጭሩ 20/3/2003 ብለን መፃፍ እንችላለን። ከምልክት “/” በፊት ያለው “20” ቀኑን በሁለቱ ምልክቶች መካከል ያለው “3” ሦስተኛ ወር መሆኑን እና ከምልክቱ በስተቀኝ ያለው “2003” ዓመተ ምህረቱን ይገልጻል።
2. የካቲት 15 ቀን 2003 ዓ.ም የሚለውን በአጭሩ 15/6/2003 ተብሎ ይፃፋል።

መልመጃ ረ

የሚከተሉትን ጥያቄዎች በደብተራችሁ ላይ ስሩ።

1. ክፍላችሁ ውስጥ ያለውን የቀን መቁጠሪያ ተጠቅማችሁ፤ የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ
 - ሀ. በዚህ አመት ህዳር 12 ምን ቀን ይውላል?
 - ለ. በዚህ አመት ሚያዚያ 27 ምን ቀን ይውላል?
 - ሐ. በዚህ አመት ግንቦት 20 ምን ቀን ይውላል?
2. ሚያዚያ ስንተኛው ወር ነው?
3. የሚከተሉትን ቀኖች በአጭሩ ፃፉ።
 - ሀ. ሚያዚያ 27 ቀን 2005 ዓ.ም
 - ለ. ሰኔ 30 ቀን 2005 ዓ.ም

